

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Els bons mestres (sense ànim adoctrinador)

De Nuccio Ordine, l'autor del manifest en defensa de les humanitats *La utilitat de l'inútil*, ens arriba ara *Clàssics per a la vida* (Quaderns Crema), en traducció de Jordi Bayod. Esclar, és un llibre meravellosament inútil: una tria de cinquanta fragments comentats d'obres imprescindibles de grans autors de tots els temps, d'Hipòcrates o Plató a Kavafis, Pessoa o García Márquez. "Si no salvem els clàssics i l'escola, els clàssics i l'escola no podran salvar-nos", escriu a la introducció el professor Nuccio Ordine, que els últims quinze anys, en el primer trimestre de classes, cada dilluns va llegir als seus estudiants durant mitja hora textos d'obres literàries o filosòfiques. D'aquella experiència en va sortir una sèrie d'articles per al *Corriere della Sera*, que són els que recull el llibre.

Insisteix en la seva idea matriu: "Els clàssics ens ajuden a viure perquè tenen molt a dir-nos sobre l'art de viure i sobre la manera de resistir la dictadura de l'utilitarisme i el benefici". Ordine renega de la "gestió empresarial de l'escola", diu que "seguir la quimera del mercat és una pura il·lusió" i recorda que "l'educació exigeix temps llargs": lentitud, reflexió, silenci... Fuig, a més, del déu Diner com de la pesta: "Amb els diners es pot comprar qualsevol cosa menys el coneixement: perquè el saber és fruit d'una conquesta fatigosa i d'un esforç individual que ningú no pot realitzar

CRISTINA CALDERER

NUCCIO ORDINE: "AMB ELS DINERS ES POT COMPRAR QUALSEVOL COSA MENYS CONEIXEMENT"

en lloc nostre. L'acte mateix d'ensenyar pot revelar-se, en efecte, com una forma de resistència a les lleis del mercat i del benefici: si en una transacció comercial hi ha sempre una pèrdua i un benefici, en una *transacció intel·lectual* [...] s'enriqueix al mateix temps el qui rep i el qui dona". Si la doctrina invisible del nostre món és el mercat, Ordine és un antiadoctrinador.

Ara que a casa nostra alguns ignorants de mala fe pretenen desacreditar l'escola catalana titllant-la d'adoctrinadora, val la pena reivin-

dicar amb Ordine els bons docents, aquells que formen ciutadans cultes, crítics i lliures, capaços de raonar per si mateixos i d'estimar el bé comú, aquells que defensen el valor de la bellesa, que estimulen el plaer de la lectura i, amb ell, el pensament, la fantasia i la imaginació, i que saben, en definitiva, "que un bon docent és per damunt de tot un estudiant infatigable", un lector apassionat.

I per acabar, un retall dels *Assaigs* de Montaigne triat per Ordine que ves per on ens pot fer pensar -sense ànim adoctrinador- sobre el xoc polític entre Catalunya i Espanya: "Els pobles educats en la llibertat i la voluntat de governar-se ells mateixos consideren monstruosa i contra natura qualsevol altra forma d'organització. Els acostumats a la monarquia fan el mateix". ♦♦

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Durant els assajos de *Primera història d'Esther*, Salvador Espriu va aconsellar a una Montserrat Roig de 15 anys que, si volia ser escriptora, no utilitzés *llur*, *àdhuc*, *d'antuvi* i *quelcom* i estalviés al màxim els adverbis en *-ment*. No és un mal consell, si no es porta fins a les últimes conseqüències. Molts *pràcticament* poden ser *gairébé*; molts *freqüentment*, *sovint*; molts *principalment*, *sobretot*; molts *suficientment*, *prou*, etc.

Però aquest rebuig estilístic cau en l'excés quan l'adverbi en *-ment*, en lloc de ser substituït per un altre adverbi, és convertit sistemàticament en *de manera* + *adjectiu*. D'entrada, perquè l'estil no hi guanya gaire (la frase resultant no és més àgil), però sobretot perquè no és cert que, en tots els casos, la forma

adjectiu (femení) + -ment equivalgui a *de manera* + *adjectiu (femení)*.

El lingüista Oriol Camps, en una entrada a l'Acadèmia Oberta de l'IEC, feia notar que últimament llegeix frases del tipus "Dalí és conegut de manera mundial" o "Ha de comparèixer de manera setmanal al jutjat", en què pertocaria dir *mundialment* (o *a tot el món*) i *setmanalment* (o *cada setmana*). De fet, no tots els adverbis en *-ment* són adverbis de manera i no tots, per tant, es poden parafrasejar recurrent al *de manera*.

DARRERE ALGUNS MALS USOS HI HA CONSELLS ESTILÍSTICS APLICATS SENSE SENSIBILITAT LINGÜÍSTICA

Per exemple, *de manera respectiva* i *de manera mútua* no equivalen a *respectivament* i *mútuament*.

A aquesta proliferació dels *de manera* + *adjectiu* també hi contribueix la norma sobre l'estalvi de *-ment* en la coordinació d'adverbis. L'únic estalvi possible és marcadament formal i arcaïtzant: "Creu que ha actuat *correctament* i *responsable*". Veient-nos, doncs, forçats a actuar *correctament* i *responsablement*, no és estrany que alguns actuïn sempre *de manera correcta* i *responsable*. Però aquesta solució no és sempre possible. "Dues conques són geològicament, climatològicament i hidrogràficament diferents" no són diferents "de manera geològica, climatològica i hidrogràfica" sinó, en tot cas, "des del punt de vista geològic, climatològic i hidrogràfic". ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Origen

DAN BROWN
Empúries
608 pàgines, 22,50 € 1/2

[2] Una columna de foc

KEN FOLLETT
Rosa dels Vents
944 pàgines, 24,90 € 2/5

[3] 4 3 2 1

PAUL AUSTER
Edicions 62
896 pàgines, 23,90 € 3/7

[4] L'home que perseguia la seva ombra

DAVID LAGERCRANTZ Columna
416 pàgines, 22,50 € 4/6

[5] La casa de la frontera

RAFAEL VALLBONA
Edicions 62
304 pàgines, 20,50 € 5/7

NO-FICCIÓ

[1] Transforma la teva salut

XEVI VERDAGUER / Rosa dels vents
296 pàgines, 17,90 € 1/3

[2] La vida que aprenc

CARLES CAPDEVILA
Arcàdia
224 pàgines, 16 € 2/29

[3] Els nostres bolets

RAMON PASCUAL
Cossetània
128 pàgines, 5,90 € 6/6

[4] Neurociència per a educadors

DAVID BUENO / Rosa Sensat
176 pàgines, 18 € 3/39

[5] Tothom hauria de ser feminista

CHIMAMANDA NGOZI / FanBooks
64 pàgines, 4,90 € -/73

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Origen

DAN BROWN
Planeta
640 pàgines, 22,50 € 1/2

[2] Una columna de fuego

KEN FOLLETT
Plaza & Janés
944 pàgines, 22,90 € 2/5

[3] Los pacientes del doctor García

ALMUDENA GRANDES Tusquets
768 pàgines, 22,90 € 3/6

[4] Patria

FERNANDO ARAMBURU
Tusquets
648 pàgines, 22,90 € 4/58

[5] El hombre que perseguía su sombra

DAVID LAGERCRANTZ Destino
608 pàgines, 22,50 € 8/6

NO-FICCIÓ

[1] Cree en ti

RUT NIEVES
Planeta
256 pàgines, 20,90 € 2/7

[2] Transforma tu salud

XEVI VERDAGUER
Grijalbo
296 pàgines, 17,90 € 1/3

[3] La lengua de los dioses

ANDREA MARCOLONGO
Taurus
176 pàgines, 16,90 € -/5

[4] Destroza este diario

KERI SMITH
Paidós
224 pàgines, 9,95 € -/226

[5] La magia del orden

MARIE KONDO
Aguilar
304 pàgines, 14,90 € 5/24

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat